

Temetek az én temetőmbé...

IN MEMORIAM MOLNÁR PÁL*

(1945 – 2019)

„A mennybe megyek az angyaloktól jobb muzsikát tanulni...” – idézhette volna akár Tinódi Lantos Sebestyént is a zenetanár, karmester, zeneszerző, feltaláló Molnár Pál, Rastatt város nyugalmazott főzeneigazgatója.

Tisztelt Emlékező Hallgatóim!
Kedves Zenebarátok!

Amint az a jelenlévők számára bizonyára ismeretes, ebben a hangversenyévadban zenei rendezvényeinkkel a városi szimfonikus zenekar megalapításának 60. évfordulójára emlékezünk. Számon tartjuk a nemes áldozatot vállaló elődöket és a Lavotta-szimfonikusok tagjai tudásuk legjavát nyújtva azóta is töretlenül szolgálják a megye egyetlen nem hivatásos együtteseként nemcsak a térség zenei életét, hanem a verbunkos zenei stílus állhatatos közvetítésével, kutatásával, valamint a Magyar Verbunkos Zene CD-sorozattal a hazai zenetudomány eredményeihez is folyamatosan hozzá járulnak.

Wir trauern um meinen lieben Mann, unseren lieben Vater, Schwiegervater, Opa, Bruder, Schwager und Onkel

Pal Molnar
*12.12.1945 † 19.2.2019

In unseren Herzen wirst Du weiterleben.
Agnes Molnar
Agnes Molnar mit Bela
Pal Molnar und Nadia Rinawi-Molnar mit Ella und Maja
sowie alle Angehörigen

Rastatt, im März 2019

Die Trauerfeier mit anschließender Urnenbeisetzung findet am Freitag, dem 15. März 2019, um 13.00 Uhr auf dem Stadtfriedhof in Rastatt statt. Von Beileidsbezeugungen bitten wir abzusehen. Kondolenzliste liegt auf.

An Stelle von Blumen bitten wir im Sinne des Verstorbenen um eine Spende an den Förderverein IZP e. V. IBAN: DE25 3005 0110 1007 8414 04 - BIC: DUSSEDE33XXX, Verwendungszweck: Pal Molnar.

A zenekar hat évtizedes történetében kétség kívül volt egy aranykor, amely Molnár Pál karmesteri tevékenységéhez fűződik. A Rastattban élő zeneművész regénybe illő megtalálását ebben az időben égi hatalmak is segítették. A Lavotta János Művészeti Iskola 1998-ban fennállásának 40. évfordulóját készült megünnepelni, amikor az intézmény igazgatója a már meglévő holland (a frieslandi Franeker), valamint a felvidéki – Pusztafödemes, Királyhelmece, Nagykapos, Tiszacsernyő – magyar-magyar kapcsolatát egy

németországi zeneiskolával kívánta bővíteni. Popovics Ágnes, a művészeti iskola zongoratanára 1997 nyarán éppen ungvári barátnőjéhez, Dóri Katalinhoz készült a Baden-Badenhez közeli Rastattba, akitől az intézmény vezetője tudomást szerzett arról, hogy a városi zeneiskola igazgatója magyar honfitárs. Az addig ismeretlen kollégához így jutott el az első Lavotta-CD a monográfiával egy bemutatkozó levél kíséretében. A jubileumi tanév kezdetén Molnár Pál hívott fel Rastattból és első kérdése így hangzott: „János, hogy a csudában találtatok rám, aki egykoron a sátorlajújhelyi zeneiskolában kezdtem zongorázni Adél néninél (Asztalos Béláné) és zeneszerzésre pedig Ujj Viktor Géza (az intézmény első igazgatója) tanított?”

*Elhangzott 2019. március 9-én, az In memoriam Molnár Pál emlékhangversenyen.

Mint szalmakazalban a tű, úgy került elő a nagyvilágból a Bodroghalmon nevelkedett Molnár Pál¹. A művészeti iskola jubileumán – munkahelyi elfoglaltsága miatt – ugyan nem vehetett részt, azonban egy évre rá, 1999. május 24-én a 40 éves Zempléni Szimfonikus Zenekar ünnepi hangversenyét már ő vezényelte. A zene- és iskolatörténeti eseményről készült egy kép, amelyen egyszerre látható, a múltat, jelent s jövőt mintegy megszemélyesítve: Ujj Viktor Géza, Szatmári György, a zeneiskola és a zenekar volt igazgatói, karnagyai, az egykori növendék és a Lavottaszimfonikusokat ezután éveken át vezénylő Molnár Pál, valamint a regnáló igazgató, koncertmester Dombóvári János. A hangverseny sikere, a megtapasztalt közös

Szatmári György, Ujj Viktor Géza, Molnár Pál, Dombóvári János

élmény nagy tervek elindítójának bizonyult: a zenekar meghívást kapott a Rastatt város főzeneigazgatója által szervezett EUROTREFF fesztiválra 1999-ben. A három hangversenyből álló turné különlegességét az adta, hogy a fesztivál záróhangversenyén Molnár Pál vezényletével megszólaltatott Beethoven Karfantázia című oratorikus művében, a szimfonikus zenekar gerincét a sátoraljaújhelyi muzsikusok adták. Ugyanekkor egy másik helyszínen a hangverseny kezdetéig volt még annyi idő arra, hogy Molnár Pállal és feleségével, Ágnessel

Molnár Pál az EUROTREFF záróhangversenyét vezényli

hármasban a közös jövőt valóban meghatározó beszélgetés zajlódjon le. Az együttes művészeti vezetője már a millenniumi év programját ismertette, amelyben központi szerepe volt a Magyar Verbunkos Zene-sorozat második CD-je elkészítésének. Ebben pedig a rendkívüli feladatot az első magyar kantátának,

Mosonyi Mihálynak a Kazinczy: Tisztulás ünnepe az Ungnál 886. esztendőben című versére, nagy létszámú zenekarra, kórusra, valamint szoprán, tenor és basszus szólóénekekre írt zeneművének a felvétele jelentette. Ezen kívül persze még egy tucat verbunkos mű is szerepelt a lemeztervben, mint például az ugyancsak Mosonyitól a Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének című zenekari mű.

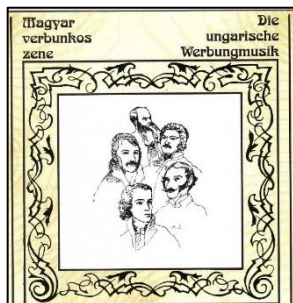
¹Zenei tanulmányainak sátoraljaújhelyi kezdetéről így vall: „Szüleim korán beírtak Asztalos Béláné magán zenedéjébe, előbb Csukánéhoz majd Asztalosné, Adél nénihez zongorázni. Ekkor még Újhelyben laktunk. 1953-ban édesapám Bodroghalmon református lelkész lett s onnan nem volt olyan buszjárat, amivel be tudtam volna járni Újhelybe. Így a zongoratanulás abba is maradt. Édesanyám – aki felnőtt korában tanult egy kicsit zongorázni – foglalkozott velem tovább. Kb. két év múlva megindult a rendszeres buszközlekedés Bodroghalom és Újhely között. Közben 1958-ban megalakult az újhelyi zeneiskola is Ujj Viktor Géza vezetésével. Szüleim újra beírtak és Adél néni szigorú tanítása és édesanyám mindennapos felügyelete alatti gyakorlása

A feladat nagysága hosszúnak tűnő, egy-két perces hallgatásban megnyilvánuló gondolkodásra készítette a karmestert, eközben pedig a művészeti vezető hol maga elé nézett, hol pedig Ágnesre. Az egyre kínosabb csendet végül Ágnes törte meg, miközben Pali szeméből olvasva kedvesen átölelte vállát, s helyette válaszolva mondta: „Persze, hogy vállalja...!” Iszonyú munkát végzett, külön

Felvétel a Magyar Rádióban

próbált a kórossal a fővárosban, a zenekart pedig Sátoraljaújhelyen készítette fel. Erre a millenniumi lemezre 2000-ben az egész nyara ráment. Egy főpróbának is beillő szentendrei

Millenniumi CD

hangverseny után három teljes nap alatt a Magyar Rádió stúdiójában a felvétel elkészült.² A lemez megjelenését Bónis Ferenc Széchenyi-díjas zenetudós *Régi magyar muzsika hanglemezen* címmel a *Zene, Zene, Tánc* művészeti folyóiratban megjelent recenziójában „az első hanglemezfelvétel dicsőségeként”, egyenesen „világpremiernek” nevezte, amelyben „nemcsak a vállalkozás mondható dicséretesnek, hanem a zenei megvalósítás színvonala is”. Molnár Pál és a Lavottaszimfonikusok ezzel a felvétellel továbbra is őrzik a fenti „dicsőséget”, mert a kantátát tartalmazó hanghordozó más együttes

előadásában azóta sem jelent meg. Soha nem beszélt róla, de a német sajtóban is megjelent egész oldalas interjúja alapján gyanítható, hogy Molnár Pál erre a verbunkos CD-re karmesteri pályájának zenitjeként tekintett maga is.

– az én ellenállásom ellenére is – egyre jobb eredményeket hozott. Mert engem persze minden más is érdekelt, mint pl. a rádióamatörködés, a modellező repülőgépek építése stb. Így a gyakorlás – mint tudjuk komoly munka – az én akkori szemszögömből nézve csak olyan „muzáj” volt. Édesanyám minden féle trükkökkel dolgozott, hogy gyakoroljak és ott is ült mindig mellettem. Nagyszüleim 50 éves házassági évfordulójára írt egy verset s megkért, hogy írjak hozzá egy melódiát. Ezt persze nem tudtam visszautasítani és hamarosan elkészült az első kompozícióm zongorára. Édesanyám megmutatta ezt a kis darabot Ujj Viktor Gézának, aki maga is zeneszerző volt, és aki rögtön azt kérdezte, hogy „Hát csak nem fogsz azzal megelégedni, hogy mindig azt játszod, amit más komponált?” Ez a kérdése meghatározója volt további életemnek. Rögtön el kezdett velem foglalkozni és bevezetni a zeneszerzés birodalmába. Ujj Viktor Géza órái hatalmas hatással voltak rám. Minden órán új művekkel, forma- és harmonatanulmányokkal foglalkoztunk. Rendkívül jó és türelmes pedagógus volt. Mikor bekerültem a Debreceni Zeneművészeti Szakközépiskolába zeneszerzés szakra, továbbra is tartottuk a kapcsolatot. Gyönyörűen tudott kottát írni, mintha nyomtatás lett volna. A trombitaversenyem partitúráját és zenekari anyagát az én „macskakaparásom” után gyönyörűen leírta, sőt Újhelyben az akkori zenekarral be is mutatta.

Ujj Viktor Gézának, ennek az értékes embernek köszönhetem, hogy zenész lettem.”

²Millenniumi CD hanganyaga (magyar-német nyelvű ismertetővel):

Bihari: Kesergő (Zsadányi Armand átírata)

Lavotta: Adagio (Homoródi – Dombóvári János átírata)

Csermák: Az intézett veszedelem (Bónis Ferenc átírata)

Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Bónis Ferenc átírata)

Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (zongorára)

Mosonyi: Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének (nagyzenekarra)

Mosonyi Mihály: Tisztulás ünnepe az Ungnál 886-ik esztendőben (kantáta)

Közreműködnek: Dombóvári János (hegedű), Popovics Ágnes (zongora), Sőregi Péter (cimbalom), Tánczos Katalin (hárfa),

Papp Mária (szoprán), Bőjte Sándor (tenor), Ürmössy Imre (basszus)

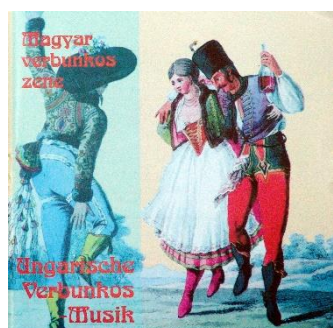
Vezényel: Molnár Pál

Kassai István és Molnár Pál a gyulai hangversenyen

Ugyanilyen kimagasló sikerként élhette meg 2004-ben a Lavotta János Kamarazenekarral együtt a Bónis Ferenc professzor zenetörténeti ismertetésével elhangzott 16. Történelmi hangversenyt, amelyet Gyuláról, március 15-én a Bartók Rádió élőben közvetített. Molnár Pálnak elvülhetetlen karmesteri érdeme van abban, hogy a Muzsika hasábjain is méltató hangverseny színvonala CD-minőséget eredményezett. A zenekar tagjai nyári kurzusain, amely minden alkalommal, hangversennyel s olykor lemezfelvétellel végződött, hihetetlenül

igényes, precíz, remek pedagógust, világos és egyértelmű karmesteri mozdulatait ismerhették

Második CD

meg, aki az egész napos, fárasztó próbákat kitűnő pedagógiai érzékkel vezette. Áldásos tevékenységének eredményét a Magyar Verbunkos Zene-sorozat három CD-felvétele³⁻⁴ őrzi, továbbá azok a koncert-sikerek emléke, élménye, amelyeket Sátoraljaújhelyen a Nagytemplomban, a czerkóban, a piarista templomban, a színházban, Ungváron, Ladmócon,

Harmadik CD

Kőkapun, Tállyán a szimfonikus-, valamint a kamarazenekarral aratott.

³Második CD hanganyaga (magyar-német ismertetővel):

- Rózsavölgyi: Vigadjunk! (Bónis Ferenc átírata)
- Bihari: Primatialis magyar (Bloch József átírata)
- Csermák: Három magyar tánc (Bónis Ferenc átírata)
- Kossovits-Csokonai: A reményhez (Dombóvári János átírata)
- Lavotta: Két hegedűduó Op.49. Nr.5., Op.22. Nr.5. (közreadja Dombóvári János)
- Lavotta: Négy kürtduó (közreadja Dombóvári János)
- Lavotta: Magyar tánc (g-moll) kamarazenekarra
- Lavotta: Magyar tánc gitárra
- Verseghy: Nincs Bacchusál a nagy égben (Dombóvári János átírata)
- Bihari: Requiem fia halálára (Bloch József átírata)
- Pfeiffer-Csokonai: Tartózkodó kérelem (Dombóvári János átírata)
- Lavotta: Magyar verbungtánc (Dombóvári János átírata)
- Rózsavölgyi: Beszállászás
- Lavotta: Magyar Aquadro Nr.2.
- Közreműködnek: Dombóvári János (hegedű), Szabó Sándor (hegedű, brácsa), Polster Ildikó (ének), Simon György, Nagy Dániel (kürt) Molnár Tamás (gitár)
- Vezényel: Molnár Pál

⁴Harmadik CD hanganyaga (magyar-német nyelvű ismertetővel):

- Lavotta: Homoródi nóta (Dombóvári János átírata)
- Csermák: Hat magyar tánc (Bónis Ferenc átírata)
- Mosonyi: Zongoraverseny
- Farkas: Régi magyar táncok
- Weiner: I.Divertimento
- Müller-Allaga: Damjanich-induló
- Szólista: Kassai István Liszt Ferenc-díjas zongoraművész
- Vezényel: Molnár Pál

Molnár Pál beülteti a karbon lelket

Miután Rastattban letette hivatalát a karmesteri pálcával együtt, nyugdíjas éveiben szenvedélyének hódolhatott.

A vonós hangszerek hangzását javító kísérleteiből világszabadalom lett. A külső körülményekre igen érzékeny vonós hangszerek fából készült alkatrészét, az ún. lelket a mindennek jól ellenálló és a hangzást nagyságrenddel javító karbonból állította elő és ültette be világhírű művészek hangszereibe is.⁵

Halhatatlanná vált feltalálóként is, családi vállalkozássá fejlesztett találmányával földrészeket járt be. Hirtelen jött betegsége ezt a karriert törte ketté.

Drága Pali!

A búcsúhangverseny szereplőiként itt állunk sorban lehajtott fővel – a megrendült hallgatósággal szemben – képzeletbeli koporsód mellett. A rövidesen felcsendülő panaszos zeneművekkel búcsúzunk Tőled, hitünk szerint abban a reményben, hogy amíg vagyunk, oda fönről is segíted zenekari munkánkat, amire a sátorlajújhelyi környezetben mindig is szükségünk lesz...

Temetek az én temetőmbe, ha már temetnem muszáj... Arra a szent helyre, ahová a Lavotta János Művészeti Iskola égi tantestülete fájdalmasan gyarapszik, – köztük egykori tanáraid, Asztalos Béláné, Ujj Viktor Géza – a művésztárs és barát Joób Árpád, valamint az általam tisztelt és szeretett atyai barátaim: Katona Rezső, a város első szabadon választott polgármestere és páros szárnya Györgyike, Lukin László, Szokolay Sándor, Sütő András, Bánffy György már átköltöztek... Szülőföldedtől ugyan távol, de szeretteid közelében találtál örök nyugalmat. A mennybe mentél, hogy oda fönt szervezd az égi kórust és zenekart. Ha eljő az idő, újra együtt muzsikálhatunk... Addig is Isten veled Pali! Emléked legyen áldott!⁶

Dombóvári János

⁵ Várdai István, a Liszt Ferenc-díjas gordonkaművész az ANIMA NOVA honlapján írja: "Szerencsés vagyok, hogy egy 1720-as D. Montagnana-n játszhatom, ami Anima Novával van felszerelve. Az Anima Nova új hangzásokat nyitott meg. Elmondhatom, hogy ez az új megközelítés fejlesztette a technikámat, s ezáltal zenei képzeletemet kiszélesítette. A hangzás kiegyensúlyozottabb lett. A hangszer testében lévő optimális feszültség következtében, a hangszer jobban tud "lélegezni", minden regiszterben és dinamikában nagyon jól reagál."

⁶Molnár Pál temetése március 15-én volt Rastattban...